

Adam Klečka
Fakulta aplikovaných věd
HKUI 2017/2018

GREGORY BATESON

„The major problems in the world are result of the difference between how nature works and the way people think”

Gregory Bateson

O životě Gregoryho Batesona

Georgy Bateson, biolog, antropolog, filosof, spisovatel a systémový teoretik, byl a dodnes je jedním z nevlivnějších myslitelů 20. století. Jeho myšlení ovlivnilo obory jako je antropologie, kybernetika, psychiatrie, rodinná terapie, ekologie a nejvíce snad nový interdisciplinární obor kognitivních věd.

Bateson se narodil 9. května 1904 v Anglickém městě Grantchester jako nejmladší ze tří bratrů. Oba jeho bratři později tragicky zemřeli. Gregory pocházel z významné linie anglických akademiků. Jeho otec William byl jedním ze zakladatelů moderní genetiky, který se zasloužil o znovuoživení tehdy neznámých experimentů křížení hrachu z roku 1865 Georga Mendelu. Jeho dědeček byl profesorem na St. John's univerzitě.

Gregory studoval po vzoru dědečka na univerzitě St. John's biologii, kterou úspěšně dokončil v roce 1925. V letech 1927-1929 pokračoval ve svém studiu na prestižní univerzitě Cambridge. Před druhou světovou válkou prováděl antropologické výzkumy na Bali a v Nové Guinei, zde se snažil nalézt kybernetiku mezi mnohými věcmi. V roce 1936 vydal entologickou studii o příbuzenství systému latmul a domorodé skupiny v Nové Guinei.

Gregory Bateson se později přestěhoval do Spojených Států. V Palo Alto spolu s Donaldem Jacksonem, Jayem Haleyem a Hohnem H. Weaklandem vyvinuli duble-bind theory ("teorii dvojité vazby"). Tato teorie vznikla v rodinách se schizofrenním členem. Dvojitá vazba označuje způsob komunikace, při níž dostává jedinec od komunikující osoby dvě neslučitelné informace současně, které si odporují. Například jedinec říká něco nepříjemného a přitom se usmívá. Gregory se u schizofreních lidí snažil vysvětlit, jak se toto nepochopitelné chování dá vysvětlit jako pochopitelné. Bateson prokázal, že duble bind není jen specifikou psychických poruch, ale též hraje i pozitivní roli například v humoru.

Byl jedním z původních členů hlavní skupiny Macy conferences on Cybernetics. Sociální vědci a matematici z této skupiny se zabývali novými myšlenkami z oblasti kybernetiky, teorie informace a počítačů. Zde spolu s kolegy Warren McCulloch, Gordonem Paskem, Rossem Ashbym, Heinzem von Foerstem, Norbertem Wienerem pomohl vypracovat vědu kybernetiky. Cybernetics konference se konaly v letech 1946 až 1953. Kybernetika byla obzvláště složitá díky tomu, že spojovala nejrůznější skupinu účastníků z Macy conferences on Cybernetics napříč vědeckými obory. Jeho největší oporou v teorii komunikace počítačů a formální logiky se stal zakladatel kybernetiky Norber Wiener.

Bateson se velmi zajímal o behaviorální a sociální vědy. Věnoval se psychoterapii a problematice komunikace u lidí postižených schizofrenií. Bateson vytvořil také zajímavou teorii učení, jež rozlišuje pět úrovní učení. Na počátku je prosté naučení jednoduché reakce až po rekonstrukci celé mentální mapy. Studoval také komunikaci mezi zvířaty na Floridě a Panenských ostrovech.

V roce 1976 pracoval na Kalifornské univerzitě. Zde se snažil, aby se jeho myšlenka rozšířila o širší publikum vysokoškolských studentů a vzdělaných lidí pracujících v mnoha oborech.

Před smrtí, již nemocen, s pomocí své dcery Mary Catherine, napsal 2 poslední knihy: *Mind and Nature* a *Angels Fear*. V těchto dílech se zabýval myšlenkou nepřesnosti supernaturalismu (mysl bez hmoty) a materialismu (hmota bez mysli), tím, že oba tyto extrémní názory jsou naivní, nesprávné a nebezpečné.

Kniha *Mysl a příroda* (*Mind and Nature*) je nevíce čitelná z jeho knih, protože nebyla psaná pro odbornou skupinu lidí. Ve své knize uvádí, že mysl je složena z více hmotných částí, jejichž uspořádání umožňuje proces a vzorec. Mysl tedy není oddělitelná od své hmotné část. Tradiční dualismus oddělující mysl od těla je podle Batesona chybným názorem.

Druhou knihu *Andělé se bojí* (*Angels Fear*) již Bateson nedokončil, Byla vydána až po jeho smrti. Mary Catherine Bateson, která z neintegrováných výkresů a rukopisných sekcí spolu s doplňujícími materiály vydala jako spoluautorskou knihu G Batesona a M.C. Batesonové v roce 1987. Témata této knihy jsou andělé jako estetická a náboženská posvátná krása tedy nadpřirozenost a na druhé straně materialismus.

V roce 1980 na Den díkůvzdání (4.července) Gregory Bateson umírá na rakovinu plic. Zemřel ve věku 76 let v San Franciscu, nepochopen s obavou nad ekologickou katastrofou.

U nás doma není George Bateson dosud příliš znám. Ovlivnil hluboce například Zdeňka Neubauera, českého filosofa a biologa, který je považován na nevýznamnějšího zastávce postmoderního myšlení ve vědě v ČR a Stanislava Komárka, českého biologa, filosofa, antropologa a spisovatele, který se zabývá mimo jiné i dějinami lidského myšlení o přírodě a jaké místo člověk zaujímá ve světě,

Podle Batesona jsou vztahy podstatou živého světa. Pro pochopení je jedním z nejlepších způsobů vyprávět příběhy. "Příběhy jsou královskou cestou pro studium vztahů", říká Bateson.

Zdroje:

https://wikisofia.cz/wiki/Gregory_Bateson

http://wiki.knihovna.cz/index.php/Gregory_Bateson

https://cs.wikipedia.org/wiki/Dvojn%C3%A1_vazba

https://www.edge.org/conversation/john_brockman-gregory-bateson-the-centennial

http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Gregory_Bateson

https://wikisofia.cz/wiki/Gregory_Bateson